

Het weloverwogen carrièrepad van violist Frank Peter Zimmermann

ZELFTWIJFEL ALS VERBETERINGSPROCES

Hoewel FRANK PETER ZIMMERMANN tot de beste violisten van zijn generatie behoort, heeft de zelftwijfel hem nooit verlaten. In gesprek met Luister blikte hij kritisch, soms genadeloos, terug op zijn vroege opnames uit de jaren tachtig en negentig, die Warner Classics deze zomer uitbrengt in een verzamelbox met dertig cd's. "Veel repertoire zou ik op latere leeftijd volkomen anders spelen."

*Tekst: MYRTHE MEESTER
Foto's: IRÈNE ZANDEL*

Frank Peter Zimmermann weet eigenlijk niet waarom er juist deze zomer een box verschijnt met al zijn opnames bij het vroegere platenlabel EMI, tegenwoordig onderdeel van Warner Classics. “Misschien dachten ze aan mijn naderende zestigste verjaardag. Of ze zagen dat ik tegenwoordig vrij aanwezig ben bij andere platenmaatschappijen (vooral BIS, red.) met nieuwe opnames (zoals Beethovens complete *Vioolsonates* en Bachs *Sonates en Partita's*, red.) en vonden het daarom een geschikt moment om mijn oude opnames opnieuw uit te geven.”

Zelf is de Duitse violist er blij mee dat zijn opnames bij EMI, “allemaal gemaakt tussen 1984 en 1998”, weer op de markt komen. “Ik vond het jammer dat sommige opnames die ik echt de moeite waard vond, zoals de *Vioolsonates* van Ysaÿe en het *Vioolconcert* van Brahms met dirigent Wolfgang Sawallisch, jarenlang uit de handel waren.” Ook blikt hij met warme gevoelens terug op zijn innige samenwerking met pianist Alexander Lonquich, “met wie ik de complete *Vioolsonates* van Mozart opnam, evenals de *Vioolsonates* van Prokofjev en twee cd's met viool- en pianowerken van Franse componisten”, die ook in de box te vinden zijn.

IDOLEN NODIG

Toch is Zimmermann heel kritisch op sommige van zijn vroegste registraties. “Ik was nog heel jong toen ik bij EMI begon, pas negentien jaar, en ik werd gevraagd voor dingen waar ik nog niet zo bekend mee was. Ik wil niet negatief over mijn opnames spreken, maar er is zoveel repertoire dat ik inmiddels wel honderd of tweehonderd keer in mijn leven heb uitgevoerd en dat ik op latere leeftijd volkomen anders zou spelen dan toen.” Als voorbeeld noemt hij de *Vioolconcerten* van Mozart, zijn allereerste opname ooit. “Ik speelde destijds heel romantisch, onder

invloed van mijn leraar Herman Krebbers en door het luisteren naar David Oistrakh. In je begintijd heb je natuurlijk idolen nodig die je een zekere richting wijzen. Je kunt niet uniek zijn als je nog zo jong bent. Kijk maar naar Beethoven, die in zijn eerste jaren veel dingen overnam van Mozart en Haydn. Waarmee ik natuurlijk niet wil suggereren dat ikzelf naast Beethoven sta, maar je begrijpt wat ik bedoel.”

KLEINE MUIS

Ook over zijn vroege opname van de *24 Capriccio's* van Paganini is Zimmermann niet zo te spreken. “Het platenlabel wilde graag dat ik die deed, maar waarom zou een Duitse violist van negentien jaar in vredesnaam Paganini moeten opnemen? Michael Rabin en Itzhak Perlman hadden de capriccio's al opgenomen bij hetzelfde label. Je begrijpt hoeveel stress ik daardoor voelde. Ik was technisch weliswaar vergevorderd, maar ik had de capriccio's nog nooit allemaal gespeeld en moest ze binnen een paar maanden voorbereiden. Eigenlijk benaderde ik ze als een etude van Chopin, met veel muzikale diepgang in plaats van artistiek vuurwerk. Ik nam niet genoeg risico.” Dezelfde kritiek levert Zimmermann achteraf op de opname van het *Vioolconcert* van Tsjajkovski, die hij als 22-jarige maakte met de Berliner Philharmoniker onder leiding van Lorin Maazel. “De Berlin Phil had een klank en manier van spelen waardoor ik het gevoel kreeg: ‘Ik ben maar een kleine muis, je hoort mijn viool amper.’ Ze bouwden als het ware een muzikale wolkenkrabber voor mijn neus. Ja, daar werd ik wel nerveus van. Eigenlijk moet je bij het *Vioolconcert* van Tsjajkovski tien meter hoger staan dan de moeilijkheidsgraad van het stuk. Je moet heel zelfverzekerd zijn en dat bereik je alleen door het veel te spelen, terwijl ik het destijds pas een paar keer had uitgevoerd. Dit is een van de werken waarvoor ik nog te jong en onvoorbereid was. Ik had het liever vijf jaar later opgenomen.” In 2001 maakte hij dan ook een nieuwe opname van het stuk, ditmaal met het Filharmonisch Orkest van Oslo bij platenlabel Sony.

WILLOZE MARIONET

Na deze ervaringen besloot de jonge Zimmermann het heft in eigen hand te nemen en zorgvuldiger te worden in zijn repertoirekeuze. “Ik kon vrij koppig zijn tegenover managers. Zo bezocht ik eens een beroemde manager in Parijs, die voorstelde om mijn carrière op zich te nemen. Maar ik voorvoelde dat ik dan waarschijnlijk een willoze marionet zou worden die van stad »

“ZE BOUWDEN ALS HET WARE EEN MUZIKALE
WOLKENKRABBER VOOR MIJN NEUS. JA, DAAR
WERD IK WEL NERVEUS VAN”

Paspoort
FRANK
PETER
ZIMMER-
MANN

Geboren: 1965,
Duisburg
(Duitsland)

Instrument: viool

Opleiding: Folk-
wang Universität
der Künste, Essen;
Berlin Staatliche
Hochschule

Carrière:
soleerde bij
belangrijke
orkesten, zoals de
Berliner Philhar-
moniker en
Boston Symphony
Orchestra, en
beroemde diri-
genten, zoals
Mariss Jansons en
Bernard Haitink.

Lanceerde in
2006 een
duo-album met
cellist Heinrich
Schiff. Richtte in
2007 Trio
Zimmermann op
met altviolist
Antoine Tamestit
en cellist Christian
Poltera. Bespeelt
de voormalige
Stradivarius van
Fritz Kreisler

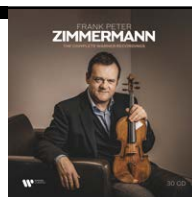

naar stad zou reizen en braaf alle muziek zou spelen die hij met de orkesten afgesproken had." Dat was echter niet het soort carrière dat Zimmermann ambiëerde, dus besloot hij alleen nog samen te werken met managers en labels die hem veel vrijheid geven; een reden waarom hij tegenwoordig vaak wordt geprezen om zijn integere, weloverwogen carrièrepad. "Ik ben heel strikt als het om repertoire gaat, maar ook om mijn planning. Omschakelen tussen twee soorten repertoire doe ik niet in één dag, want dat haat ik. Dat geeft zoveel stress. Waar is dat nou voor nodig? Ik heb ook een leven en ik wil mijn carrière graag nog een paar decennia voortzetten."

Liever gunt hij zichzelf minstens een week om te switchen. "Als ik Bach ga uitvoeren en ik heb in de periode daarvoor veel romantisch, expressief repertoire gespeeld, dan kan ik niet zo gemakkelijk omschakelen. Ik wil goed oefenen op de stijl en de kleine details. In feite heb ik, naarmate ik ouder word, steeds meer tijd nodig om te repeteren. Ik zag eens een beroemd interview met David Oistrakh toen hij zestig was. Hij vertelde dat hij als twintiger twee uur per dag repeteerde en als veertiger vier uur, zodat je zelf kon uitrekenen hoeveel tijd hij op deze leeftijd nodig had."

HÉÉL EERLIJK

Dat Zimmermann zelf steeds langer repeteert, komt mede door zijn toenemende perfectionisme. "Het wordt niet gemakkelijker, moet ik zeggen. De zelftwijfel is het ergste, al is dat de enige manier om steeds beter te worden en hoger op de ladder te klimmen. Ik heb steeds meer gedetailleerde kennis en ervaring en streef steeds meer naar de perfecte uitvoering, al zal ik die natuurlijk nooit bereiken. Mijn partituren staan zo vol met aanwijzingen dat je de noten soms nauwelijks nog kunt lezen. Voorafgaand aan concerten ben ik heel georganiseerd, met vaste rituelen en een strakke tijdsindeling. Het is een lastige combinatie van jezelf enerzijds onder enorme druk zetten en tegelijk heel kalm en ontspannen blijven. Je wilt de muziek immers spontaan laten klinken. Ze moet vrij zijn, niet overgeorganiseerd. Soms vrees ik dat ik daarin weleens ben tekortgeschoten, omdat ik mezelf onder te veel druk zet om perfect te zijn." Na een korte stilte: "Nu ben ik wel héél eerlijk tegen je." «

The Complete Warner Recordings – werken van o.a. Johann Sebastian Bach, Johannes Brahms, Wolfgang Amadeus Mozart, Niccolò Paganini, Sergej Prokofjev en Eugène Ysaÿe
Frank Peter Zimmermann
Warner Classics, 0190296317880